

SECULARIZARE A VERILOR MANASTIRESTI

Odata realizata unirea completa, atentia lui Cuza se intoarce spre problemele interne, dintre care doua erau problema averilor manastiresti inchinate si problema impropietarii taranilor.

Multi dintre domni si dregatori inchinasera lacasurile ridicate sau inzestrate de ei patriarhiilor de la Constantinopol, Ierusalim, Antiohia sau Alexandria ori marilor manastiri de la Athos. Forurile carora le fusesera inchinate manastirile din tarile romanesti urmareau sa le asigure continuitatea, sa ingrijeasca de buna starea lor, sa implineasca legatele sau obligatiile- intretinerea de spitale, scoli, aziluri, milostenii de saraci, inzestrare de fete sarmane, etc. Pentru toate aceste indatoriri, patriarhiile si manastirile crestine aveau sa primeasca o parte din venitul metoaselor lor.

Cu vremea, se produce insa o modificare considerabila a raporturilor initiale. Manastirile inchinate ajung sa fie considerate de catre patriarhii sau manastirile mari din Balcani si Orientul crestian, ca simple izvoare de venit. Venitul trebuia sa fie cat mai mare de aceea se neglijeaza intretinerea lacasurilor, care se darapanasera treptat, se micsoareaza numarul calugarilor, nu se implinesc decat in mica masura legatele ctitoriilor, singura preocupare fiind sa produca un numar cat mai insemnat de bani.

De mai multe ori in cursul secolului al XIX-lea se incearca masuri de indreptare. Astfel prin Regulamentul organic se prevedea ca manastirile inchinate vor contribui cu un sfert din venitul lor la cheltuielile statului. Masura nu se aplica insa deoarece calugari greci obtinusera doua pasmuri de cate 10 ani pe motiv ca nu pot plati.

La inceputul domniei lui Cuza, manastirile inchinate din Moldova si Muntenia datorau statului aproape douazeci si unu de milioane. La 10/22 august 1863 aceasta datorie se urcase la 28 889 020 de lei. Cuza si guvernul doreau sa se ajunga la o intelegere in problema manastirilor inchinate, de aceea oferisera ca rascumparare a averilor acestor manastiri suma de 80 000 000 din care urmau sa scada datoria catre statul roman. Guvernul mai dadea 10 000 000 pentru constructia unei scoli laice si un spital la Constantinopol unde unde putea fi primit oricine indiferent de confesiune. Ierarhii greci refuzasera insa oferta. Poarta, care ii apara pe acesti ierarhi, vazand ca partile nu se inteleg, intentiona sa ceara reprezentantilor Puterilor garantate convocare unei conferinte in aceasta privinta.

Pentru a evita o asemenea conferinta Cuza, prin guvernul sau, prezinta Camerei la 13/25 decembrie 1863 un proiect de lege prin care erau secularizate " toate averile manastiresti", nu doar cele inchinate. Aceasta generalizare fusese impusa de considerentul ca o secularizare numai a bunurilor manastiresti inchinate ar fi considerata de cei in cauza ca o masura discriminatorie, favorizand manastirile neinchinate cu conducere romaneasca.

Prin legea din 13/25 decembrie 1865 care este votata de marea majoritate (93 de voturi pentru si 3 contra), a intrat in patrimoniul statului 25,26% din teritoriul tarii, adica mai bine de un sfert. Legea acorda manastirilor inchinate, sub forma de ajutor o suma de 82 000 000, in care intra datoria catre stat ajunsa acum la 31 000 000. Acest ajutor a fost sporit succesiv dar ierarhii greci refuza oferta generoasa, crezand ca prin interventia marilor puteri vor obtine mai mult. Rezultatul final a fost ca, dupa cativa ani- Cuza nu mai era domn- Camera declara problema inchisa.